

UTKAST 2017-10-06

Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo kommuner

Kommunal plan för
avfallsförebyggande och hållbar
avfallshantering

2018 – 2022

Mål och åtgärder

Innehåll

1	Bakgrund	1
2	Planens syfte och prioriterade områden 2018 – 2022.....	2
3	Mål och åtgärder	4
3.1	Uppkomst, förebyggande och återanvändning av hushållsavfall	5
3.2	Källsortering och Materialåtervinning	8
3.3	Omhändertagande av Mat- och restavfall	12
3.4	Farligt avfall och el- och elektronikavfall	14
3.5	Grovavfall/ÅVC.....	16
3.6	Latrin, slam och fett	18
3.7	Nedlagda deponier.....	19
3.8	Nedskräpning	20
3.9	Verksamhetsavfall.....	22
4	Behovet av ändring av framtida infraStruktur för avfallshantering.....	24
5	Uppföljning.....	25
6	Styrmedel	26

Bilagor

Bilaga 1.	Indikatorer
Bilaga 2.	Sammanställning åtgärder

1 BAKGRUND

Avfallshanteringen har under den senaste 25 årsperioden gått från fokus på deponering och destruktion till resursutnyttjande och hållbar konsumtion. Sammantaget förbrukas det mer resurser såväl globalt som nationellt/regionalt/lokalt än vad som långsiktigt är hållbart. En tydlig förändring måste ske för att säkerställa även kommande generationers förutsättningar att leva i ett välfärdssamhälle.

Miljöbalken anger att kommunen har ett ansvar för att hushållsavfall omhändertas för att tillgodose skyddet för människors hälsa och miljö och kommunen ska besluta om en renhållningsordning (avfallsplan, föreskrifter) som ska innehålla uppgifter om åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet.

För detta får kommunen ta ut avgifter (taxa) och dessa får tas ut på sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshandling främjas.

Såväl renhållningsordning som avgifter ska beslutas av kommunfullmäktige.

Avfallsplanen ska bland annat ange kommunens mål med avfallshandling i syfte att uppnå EU:s avfallsdirektiv och de nationella och regionala miljömål som finns inom avfallsområdet.

Avfallsplanen ska ses som en del i kommunens arbete med att uppnå en hållbar avfallshandling med utgångspunkt från EU:s direktiv, nationella miljömål samt olika nationella och regionala planer och program såsom det avfallsförebyggande programmet. Planen ska också koordineras med lokala mål och program.

2 PLANENS SYFTE OCH PRIORITERADE OMRÅDEN 2018 – 2022

Avfallsplanen är samordnad mellan Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo som har tagit beslut om att bilda ett kommunalförbund inom den lagstadgade kommunala avfallshanteringen.

Kommunalförbundet har till syfte att skapa en verksamhet som ska;

- bedrivs rationellt och resurseffektivt
- sträva efter att uppnå nationella, regionala och lokala miljömål
- bedrivs med hög service till kommunalförbundets kunder

Kommunalförbundet ska aktivt;

- arbeta för minskad uppkomst av avfall, ökad återanvändning och återvinning samt omhändertagande av matavfall som medför att miljö och klimat främjas
- fortlöpande utveckla verksamheten
- samarbeta med offentliga och privata aktörer
- ansvara för kommunikation med kunder
- vara engagerat i nationella och regionala sammanhang

Avfallsplanen avser att skapa en gemensam plattform för kommunalförbundet och dess medlemskommuner, i syfte att utveckla en miljö- och serviceinriktad avfallshantering utifrån EU:s avfallshierarki, som åskådliggörs via den så kallade avfallstrappan.

Figur 1. Avfallstrappan

Kommunerna inom GGVV önskar med denna plan förbättra miljöarbetet och service för hushållen. Avfallshanteringen ska utvecklas högre i den så kallade avfallstrappan, mot mer förebyggande, återanvändning och återvinning. Statistik visar att GGVV ligger längre ner på avfallstrappan än genomsnittet i Sverige.

Under perioden avses källsortering av matavfall införas samtidigt som fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper via så kallade flerfackssystem.

Gislaved, Gnosjö och Värnamo har för avsikt att tillämpa flerfackssystem som i princip bygger på flerfackskärl vid fastighet för matavfall, restavfall, förpackningar och tidningsmaterial samt småbatterier, ljuskällor och småelektronik som möjligt tillval.

I Gislaved och Gnosjö införs systemet med början under 2018. I Värnamo under 2019 beroende på att nuvarande entreprenad går ut 2019-03-31. I Vaggeryd, som har avtal med nuvarande insamlingssystem till och med 2020-12-31 ska val av system tas under 2018.

Dessutom avses det förebyggande arbetet förstärkas i syfte att minska avfallsmängderna och öka återanvändning. Detta omfattar våra kommuner och dess invånare och organisationer där alla måste bidra.

Ambitionen är också att utveckla service och standard vid återvinningscentraler.

Under planperioden föreslås det mest prioriterade för avfallshanteringen vara att förbättra positionen i avfallstrappan, se ovan, med följande övergripande mål för respektive målområde där fet stil anger de övergripande mål som prioriteras särskilt under kommande planperiod;

Övergripande mål 1:	Mängden avfall som kommunen ansvarar för ska minska till förmån för hållbar konsumtion och ökad återanvändning
Övergripande mål 2:	Hushåll, kommuner och verksamheter ska bli bättre på att källsortera och materialåtervinningen ska öka
Övergripande mål 3:	Matavfall ska omhändertas så att nationella miljömål uppnås
Övergripande mål 4:	Källsorteringen av farligt avfall ska förbättras
Övergripande mål 5:	Standard och service på ÅVC inom GGVV samt tillgänglighet och förutsättningarna för att lämna grovavfall till återanvändning ska förbättras.
Övergripande mål 6:	Återanvändning av avloppsslam ska bidra till resurseffektiva kretslopp med minsta möjliga påverkan av farliga ämnen
Övergripande mål 7:	Prioriterade nedlagda deponier ska vara undersökta och riskklassificerade
Övergripande mål 8:	Nedskräpning ska minska
Övergripande mål 9:	Verksamheter ska i ökad utsträckning minska avfallsmängder, öka återanvändning och återvinning, använda miljövänliga material och omhänderta farligt avfall på rätt sätt

De övergripande målen ska ses som vägledande färdriktning utifrån planens prioriteringar under planperioden.

3 MÅL OCH ÅTGÄRDER

Mål och åtgärder är uppdelade i områden anpassade till avfallshanteringens olika delar med avseende på EU:s och Miljöbalkens avfallstrappa samt utifrån vad som prioriteras i kommunerna inom GGVV år 2018 - 2022.

Målen gäller under hela planperioden där övergripande mål riktar sig 10 – 15 år framåt i tiden och dess underliggande delmål avser mätbart utfall år 2022. Som utgångspunkt för delmål används basår 2016 (utfall nuvarande avfallsplan) om inte annat anges. Målen avses följas upp årligen.

Åtgärderna avser det specifika övergripande målet och samtliga dess underliggande delmål. Åtgärderna kan revideras årligen i syfte att uppnå uppsatta mål. Vid behov ska åtgärder inarbetas i ansvarigas verksamhetsplaner/budget. Under varje område anges åtgärd med ansvar och tidplan.

I separat underlag framgår uppgifter på utfall uppföljning avfallsplan, nationella regionala mål och riktlinjer, statistik samt övriga uppgifter som ska framgå av en kommunal avfallsplan.

Figur 2. Struktur upplägg kommunal plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering

3.1 UPPKOMST, FÖREBYGGANDE OCH ÅTERANVÄNDNING AV HUSHÅLLSAVFALL

3.1.1 Nulägesanalys

I avfallshierarkin är förhindrande av avfallets uppkomst den högsta och viktigaste nivån som alla länder i Europa strävar att förbättra och den är numera inarbetad i Miljöbalken. I GGVV berör detta till stor del kommunernas och hushållens konsumtionsmönster samt källsortering i hushåll, kommunal verksamhet och på arbetsplatser. Förebyggande av matsvinn och textilier är särskilt prioriterat.

Konsumtionens miljö- och klimatpåverkan har under senare år hamnat allt mer i fokus. 2012 startade FN ett tioårigt ramverk av program för att nå de mål för hållbar konsumtion och produktion som FN antog i Johannesburg 2002, och i det internationella arbetet med Agenda 2030 är hållbar konsumtion och produktion ett av de fastställda 17 målen.

Nationellt anges att återanvändningen av hushållens avfall ska öka, bland annat genom att det ska bli enklare för hushållen att lämna material och produkter till återanvändning eller till förberedelse för återanvändning. Återanvändning är en åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen vara avsedd för.

I Sverige är avfallshanteringen effektivare nu och orsakar mindre miljöpåverkan än förr. Men avfallsmängderna fortsätter att öka. Mängden avfall per person måste minska för att generationsmålet och flera miljö kvalitetsmål ska nås.

Hushållsavfallet har legat relativt konstant de senaste åren, se tabell 1. I GGVV kastar således ett medelhushåll ca 470 kg/person och år (2015), vilket är 8 % lägre jämfört Sverigesnittet (509 kg/person).

Inom miljömålsarbetet i Jönköpings län pågår arbete för att mäta matsvinn i kommunala kostenheter. Detta arbete kan leda till att åtgärder införs i kommunala avfallsplaneringen under planperioden.

TABELL 1. MÄNGD HUSHÅLLSAVFALL EXKL SLAM, KG/PERSON	2013	2014	2015	2016
GISLAVED	528	493	461	498
GNOSJÖ	518	469	475	487
VAGGERYD	523	544	559	544
VÄRNAMO	390	454	384	456
GGVV	490	490	470	496
SVERIGE	513	520	509	515

Insamling av textilier är under utveckling inom GGVV med syfte att dels återanvända samt materialåtervinna textilier.

Hushållens omdömen inom GGVV om avfallshantering mättes i en kundundersökning år 2016, se underlag tabell 13.

Av denna undersökning framgår bland annat följande för GGVV;

- 25 % anger att de till stor del eller helt minimerar pappersanvändning (Sverige 30%)

- 76 % anger att de till stor del eller helt undviker att slänga mat (Sverige 74%)
- 40 % anger att de till stor del undviker att köpa nya plastpåsar i mataffärer (Sverige 46 %)
- 47 % anger att de är ganska eller mycket villiga att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängderna (Sverige 46 %)
- 50 % anger att de ganska eller väldigt mycket styr sin konsumtion mot ökad återanvändning (Sverige 48 %)
- 84 % anger att de ganska eller väldigt mycket skulle lämna/sälja saker för återanvändning (Sverige 83 %)
- 40 % anger att de ganska eller väldigt mycket skulle köpa begagnade saker (Sverige 45%)

3.1.2 ÖVERGRIPANDE MÅL

Mängden avfall som kommunen ansvarar för ska minska till förmån för hållbar konsumtion och ökad återanvändning

3.1.3 Mätbara mål

ID	Mätbara mål GGVV	Basår 2016	Resultat 2022
M 1.2	Hushållens villighet att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängder ska öka med 10 %	47 %	52 %
M 1.3	Hushållens vilja att styra sin konsumtion mot ökad återanvändning ska öka med 10 %	50 %	55 %

3.1.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:1	Utveckla kommunikationskanaler med beaktande av <ul style="list-style-type: none"> - Effektiv och kommunikativ uppföljning av plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering - Kommunikationskampanjer - Kommunikativ återkoppling (varför göra rätt) 	SÅM	2018–2022

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
	<ul style="list-style-type: none"> - Budskap och goda exempel - Sociala medier - Nätverk - Sorteringsanvisningar - Olika språk 		
2017:2	<p>Utveckla nätverksarbetet inom GGVV, främst inom;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommunernas kostenheter (matsvinn) - kommunernas hållbarhetsarbete - kommunala bostadsbolag - Kommunala fastigheter 	Avfallsplanegrupp	2018 - 2022
2017:3	<p>Utveckla gemensam kommunal policy avseende resurshantering inom kommunala koncerner gällande avfallsförebyggande och återanvändning (ex upphandling, återanvändning möbler, etc.)</p>	Avfallsplanegrupp	2020
2017:4	<p>Införa avfallshierarkin (avfallstrappan) i kommunernas strategiska dokument och verksamhetsplaner</p>	KS	2018 - 2022
2017:5	<p>Utveckla upphandlingsmallar som beaktar hållbar konsumtion och avfallshierarkin med rutiner för användning</p>	Upphandlingsgrupp GGVV	2018 - 2020
2017:6	<p>Utveckla förutsättningar att förbättra möjligheter till avfallsförebyggande, återanvändning och sortering i hyreshusområden</p>	Avfallsplanegruppen	2021 - 2022
<p><i>Se även kapitel 3.5 angående återanvändning på ÅVC</i></p>			

3.2 KÄLLSORTERING OCH MATERIALÅTERVINNING

3.2.1 Nulägesanalys

I avfallshierarkin är materialåtervinning det näst högsta steget efter minskad uppkomst och förebyggande av avfall. Det avfall som ändå uppstår ska så långt möjligt materialåtervinnas.

Materialåtervinningen utgörs främst av förpackningar och returpapper och återvinning av olika fraktioner som normalt lämnas vid ÅVC, exempelvis metall, elavfall, batterier, wellpapp, däck, gips, planglas, plast och textilier. Omhändertagande av vissa grovavfallsfraktioner bör utvecklas i syfte att öka materialåtervinning och minska deponering, ex gips och planglas.

Förpackningar och returpapper ska återvinnas och i dagsläget läggs på en återvinningsstation. Ansvaret för insamling och omhändertagande av förpackningar och returpapper har normalt förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI AB (bildat av producenterna för förpackningar och returpapper). Kommunerna har möjlighet att sköta insamlingen och avsätta materialet till återvinningsindustrin.

Insamlat hushållsavfall ämnat till materialåtervinning inom GGVV är lågt, 105 kg/person*år (Sverige 137), vilket motsvarar ca 23 % sämre återvinning.

Nationellt anges att minst 90 % ska vara nöjda med insamlingen av hushållsavfall med koppling till materialåtervinning. Textilier och elavfall anges som särskilt prioriterade områden. I GGVV var 82 % ganska eller mycket nöjda med hur enkelt det är att lämna förpackningar och returpapper till materialåtervinning (år 2016).

Hushållens källsortering är väldigt viktig för att säkerställa att farligt avfall separeras och lämnas till avsedd mottagning och inte hamnar i restavfallet.

När källsortering av matavfall införts ska detta läggas i för ändamålet avsedd papperspåse.

Fastighetsnära insamling (FNI) innebär att förpackningar och tidningar samlas in hos hushållen. Detta innebär utökad service för hushållen då de inte längre behöver åka till en återvinningsstation för att lämna sina förpackningar och tidningar. Det finns flera olika system för FNI. De vanligaste systemen är "Flerfackskärl" och "Optisk sortering".

Det är ca 35 kommuner i landet som har fastighetsnära insamling via flerfackskärl. Tre kommuner har optisk sortering för förpacknings- och tidningsmaterial och ca 20 kommuner har optisk sortering för endast mat- och restavfall.

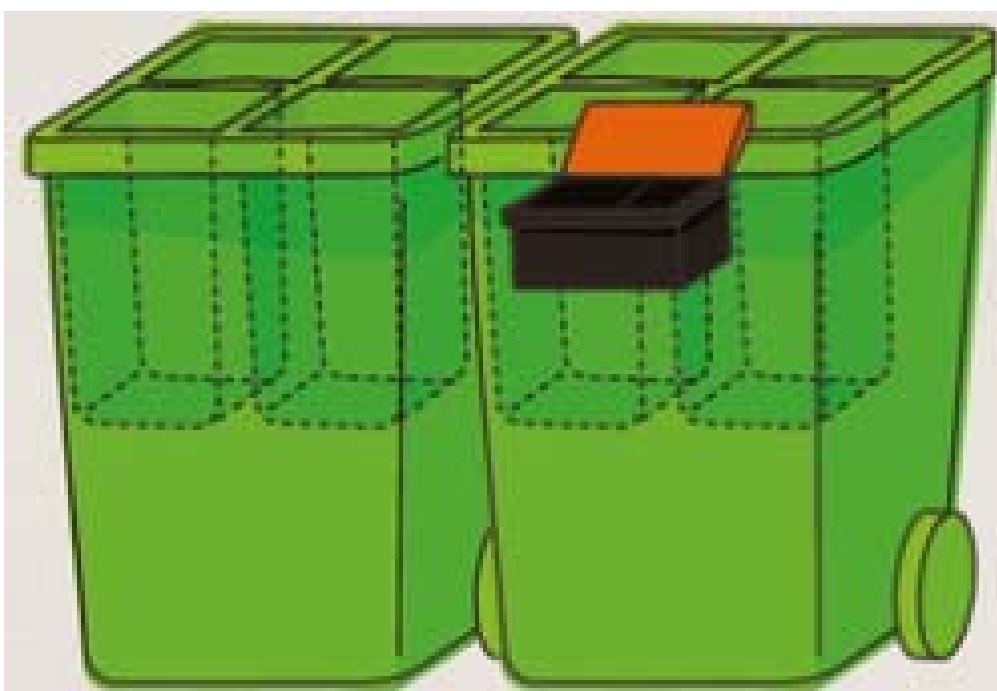
Flerfackssystem innebär att hushållen sorterar sitt hushållsavfall i två kärl med vardera fyra fack. Batterier, lampor och småelektronik läggs i en separat mindre behållare och hängs fast på något av kärlet vid hämtning. Det finns totalt 11 fack för de olika avfallstyperna; matavfall, restavfall, plastförpackningar, färgade glasförpackningar, ofärgade glasförpackningar, metallförpackningar, pappersförpackningar, tidningar, batterier, lampor och småelektronik. Sorteringen av förpackningar och tidningar kan göras direkt i tunnorna istället för att ta plats inomhus.

Flerfackskärlet töms vid olika tillfällen av ett insamlingsfordon med fyra fack.

Kundnöjdheten i kommuner som infört FNI via flerfackskärl är hög, se underlag kapitel 3. Som förklaring till den höga kundnöjdheten anges den höga servicenivån som flerfackssystemet innebär. Hushållen slipper mellanlagra stora volymer förpackningar och tidningar inomhus och sedan transporterera det till en återvinningsstation.

I kommuner som infört FNI med flerfackssystem har man sett att utsorteringen och insamlingen av förpackningar och tidningar har ökat jämfört med kommuner där förpackningar och tidningar endast samlas in via återvinningstationer och att kundnöjdheten är hög. Det primära syftet är att omhänderta matavfall så att nationella miljömål uppnås och öka materialåtervinningen av förpackningar och returpapper.

Gemensamma hämtställen skulle kunna vara aktuellt i områden med svårigheter med att ha kärnen vid fastighetsgräns, ex på grund av vägförhållanden, körvägar, etc.

Figur 3. Flerfackskärl

Vid senaste plockanalysen inom GGVV, år 2015 - 2016, kunde följande konstateras;

- Andel farligt avfall samt elavfall/batterier i villornas sopkärl var 0,7 % (Sverige i kommuner utan källsortering matavfall 0,50 %)
- Andelen förpackningar och returpapper i villornas sopkärl var 33 % (Sverige i kommuner utan källsortering matavfall 31 %).
- Andel farligt avfall samt elavfall/batterier i flerbostadshus var 1,4 % (Sverige i kommuner utan källsortering matavfall 0,47 %)
- Andelen förpackningar och returpapper i flerbostadshus var 33 % (Sverige i kommuner utan källsortering matavfall 33 %).

Sammantaget fungerar källsorteringen bristfälligt. I jämförelser med kommuner med källsortering matavfall är resultaten avsevärt sämre och detta förstärks ytterligare vid jämförelser med kommuner som infört FNI flerfack.

På frågor om hushållen källsorterar ganska eller mycket förpackningar av papper, plast och metall uppgav 82 % (Sverige 86), 76 % (Sverige 81) och 85 % (Sverige 88) detta. I dessa svar saknas Gnosjö som genomförde undersökningen 2015 och då var frågorna ej med.

Under perioden 2018 – 2022 avses källsortering av matavfall införas samtidigt som fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper via så kallade flerfackssystem.

Gislaved, Gnosjö och Värnamo har för avsikt att tillämpa flerfackssystem som i princip bygger på flerfackskärl vid fastighet för matavfall, restavfall, förpackningar och tidningsmaterial samt småbatterier och ljuskällor som möjligt tillval.

I Gislaved och Gnosjö införs systemet med början under 2018. I Värnamo 2019 - 2020 beroende på att nuvarande entreprenad går ut 2019-03-31. I Vaggeryd, som har avtal med nuvarande insamlingsystem till och med 2020-12-31 ska val av system tas under 2019.

Kommunikationen till hushåll och andra berörda måste utvecklas i syfte att förbättra källsorteringen så att sorteringen i de 11 facken fungerar och att matavfallet uppnår hög renhet.

Farligt avfall och el- och elektronikavfall behandlas under kapitel 3.4.

3.2.2 Övergripande mål

Hushåll, kommuner och verksamheter ska bli bättre på att källsortera och materialåtervinningen ska öka

3.2.3 Mätbara mål

ID	Mätbara mål GGVV	Basår 2016	Resultat 2022
M 2.1	Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning, exkl. biologisk behandling ska förbättras med 30 %	21	27
M 2.2	Hushållens nöjdhet hur enkelt det är att lämna förpackningar och returpapper via fastighetsnära insamling ska vara minst 90 %, andel ganska eller mycket nöjda	-	90%
M 2:3	Mängd förpacknings- och tidningsmaterial i restavfall ska minska med 20 %, villa samt lägenhet (utgångsår 2018)	Mäts 2018	

3.2.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:7	Utveckla bättre service för insamling av förpacknings- och tidningsmaterial genom att införa fastighetsnära insamling av matavfall samt förpackningar och returpapper via flerfackssystem	SÅM	2018 - 2022

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:8	Aktivt verka för regionala lösningar för insamling, transport och avsättning av förpackningar och returpapper	SÅM	2018 - 2022
2017:9	Genomföra branschpassade (följer Avfall Sveriges manual) plockanalyser och ta fram rutiner för fortsatta analyser	SÅM	2018
2017:10	Utveckla information och kommunikation samt återkoppling till hushållen om vikten och nyttan av källsortering.	SÅM	2018 - 2022
2017:11	Ta fram handlingsplan i syfte att förbättra källsortering i kommunala verksamheter samt flerfamiljshus, i samarbete med ex <ul style="list-style-type: none"> - kommuner och dess verksamheter - kommunala bostadsbolag - privata bostadsbolag - övriga berörda 	SÅM	2020

3.3 OMHÄNDERTAGANDE AV MAT- OCH RESTAVFALL

3.3.1 Nulägesanalys

För närvarande transporteras mat- och restavfall till avfallsförbränning.

I nationella miljömål anges att uppkommet matavfall ska omhändertas så att 50 % av växtnäringen tillvaratas och minst 40 % går till energiutvinning. I GGVV har inte central källsortering och insamling av matavfall införts ännu (2017).

I Sverige samlar 212 kommuner in matavfall¹. Av dessa är det bara ca 22 kommuner som komposterar matavfallet. Övriga behandlar det helt eller delvis via rötning.

Under 2017 - 2021 avser kommunerna i GGVV att succesivt införa källsortering av matavfall för vidare transport till röttningsanläggning med gasproduktion för bästa möjliga ändamål samt återföring av växtnäring. Därmed erhålls full miljönytta med det källsorterade matavfallet.

Förtroendet för att det avfall kommunerna samlar in behandlas och återvinns på ett riktigt sätt uppgick 2016 till 78 % år (Sverige 76 %). Ett starkt förtroende bidrar till att hushållen gör sin andel av arbetet för en bättre miljö. Det skiljer mellan kommuner, från 73 % i Gislaved till 83 % i Vaggeryd.

För att kunna använda matavfallet till växtnäring krävs mycket god renhet, så att biogödseln kan certifieras för ekologisk odling. I GGVV avses detta vara ett prioriterat område den kommande planperioden 2018 – 2022 i syfte att säkerställa att full miljönytta uppnås. Bristande kvalitet medför också ökade kostnader i och med att mottagning kan stoppas. Bedömningen är att renheten i det matavfall som komposterar ofta har kvalitetsproblem. I Sverige uppgår renheten till 96,5 % för villor och 94,4 % i lägenheter som ett genomsnitt².

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över behovet av att införa skatt på förbränning av avfall. Om det blir aktuellt med förbränningsskatt på avfall kommer förbränningskostnaderna att öka.

Ökad utsortering av förpackningar och tidningar innebär att en högre andel avfall går till materialåtervinning stället för till förbränning (energiåtervinning). Detta medför att avfallshanteringen tar ett steg uppåt i EU:s avfallstrappa. En annan miljönytta med flerfackssystemet är att varje hushåll inte behöver köra sitt avfall till återvinningsstationerna utan att det hämtas av sopbilen tillsammans med mat- och restavfallet.

---

¹ Avfall Sverige aug 2016

² Avfall Sverige Rapport 2016:28, "Vad slänger hushållen i soppåsen – Nationell sammanställning av plockanalyser av hushållens mat- och restavfall"

3.3.2 Övergripande mål

Matavfall ska omhändertas så att nationella miljömål uppnås

3.3.3 Mätbara mål

ID	Mätbara mål GGVV	Basår 2016	Resultat 2022
M 3.1	Matavfall ska omhändertas så att 50 % av växtnäringen tillvaratas och minst 40 % går till energiutvinning	0	50
M 3.2	Andel fossilfria drivmedel för transporter av mat- och restavfall ska uppgå till 100 %	-	100 %

3.3.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:12	Säkerställ fossilfria drivmedel för all insamling av mat- och restavfall	SÅM	2018 – 2021
2017:13	Aktivt verka för regionala lösningar för insamling, transport och behandling av matavfall	SÅM	2018 - 2022

3.4 FARLIGT AVFALL OCH EL- OCH ELEKTRONIKAVFALL

3.4.1 Nulägesanalys

Minska avfallens farlighet för hälsa och miljö har länge varit en huvudsaklig uppgift för samhället. På senare år bedöms frågan ofta hamnat lite i skuggan av att minska mängden avfall och ökad återanvändning och återvinning.

Hushållens farliga avfall ska inlämnas på anvisade platser i kommunen, ex återvinningscentraler.

Mängden farligt avfall är relativt högt i GGVV där ett medelhushåll lämnar ca 10,1 kg farligt avfall per person och år (2016), vilket är ca 15 % högre jämfört Sverigesnittet (8,8 kg/person). Orsaken till de höga mängderna är främst impregnerat trä som står för nästan 80 % av mängderna.

TABELL 2. MÄNGD FARLIGT AVFALL FRÅN HUSHÅLL, KG/PERSON	2013	2014	2015	2016
GISLAVED	6,8	9,9	10,3	8,2
GNOSJÖ	11,9	14,3	10,3	12,7
VAGGERYD	10,8	13,7	9,9	11,1
VÄRNAMO	9,3	11,3	11,0	8,2
GGVV	9,7	12,3	10,4	10,1
SVERIGE	7,9	8,4	8,6	8,8

Mängderna elavfall är normalt jämfört med Sverige och utgjorde 2016 ca 15 kg/person inom GGVV.

I GGVV uppgick farligt avfall/elavfall i blandavfall till 0,58 % (Sverige 0,48 %) med stora variationer mellan kommunerna.

Hushållens omdömen om avfallshantering mättes via kundundersökningar i samtliga kommuner i GGVV år 2016;

- Andel hushåll som är ganska eller mycket nöjda med information om farligt avfall uppgick till 69 % (Sverige 74%)
- Andel hushåll som är ganska eller mycket nöjda med tillgänglighet att lämna in farligt avfall uppgick till 71 % (Sverige 71%)
- Andel hushåll som lämnar in ganska eller väldigt mycket av sitt farliga avfall uppgick till 75 % (Sverige 82 %)

3.4.2 Övergripande mål

Källsorteringen av farligt avfall ska förbättras

3.4.3 Mätbara mål

ID	Mätbara mål GGVV	Basår 2016	Resultat 2022
M 4.1	Mängd farligt avfall och el- och elektronikavfall i hushållens restavfall ska minska med 10 % (mätt som kg/hushåll*år med utgångsår 2018)	Mäts 2018	

3.4.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:14	Förbättra möjligheter att lämna farligt avfall och el- och elektronikavfall	SÅM	2018 - 2022
<i>Se även åtgärder kapitel 3.2</i>			

3.5 GROVAVFALL/ÅVC

3.5.1 Nulägesanalys

Grovavfall, eller skrymmande avfall som är definitionen, lämnas normalt på kommunens anvisade återvinningscentral. I en del kommuner tillämpas mobil insamling via särskilda körscheman, exempelvis under våren. Budning (hämta grovavfall vid fastighet) till renhållaren är också ofta möjligt, normalt kopplat till en avgift.

Återvinningscentralerna (ÅVC) har utvecklats till att bli en av kommunens mer besökta platser där grövre avfall samt farligt avfall kan lämnas. För att besöket ska fungera väl är det av stor vikt att centralen har en god logistisk planering för fordon inkl. släpvagnar samt bra skyltning så att besökare vet hur de ska lämna avfallet på rätt sätt. Kunnig och serviceinriktad personal bidrar till att uppnå ett bra resultat vid avlämningen. I takt med ökade behov finns ökande förväntningar på öppettider och närhet.

För att möta de ökande behoven har en ny obemannade ÅVC börjat tillämpas i några kommuner. Upplägget är baserat på att besökare, efter viss utbildning, ska kunna lämna grovavfall även utanför ordinarie öppettider, vilket ger en ökad tillgänglighet varje dag. Körkortet används som passerkort och identifikation. Bra belysning, skyltning och kameraövervakning används som verktyg för att detta ska fungera.

Det mesta av materialet som lämnas in på ÅVC återvinns och endast en blygsam del går till deponering. Då en del av grovavfallet mycket väl kan återanvändas av andra personer ökar kommunernas insatser för att möjliggöra detta vid ÅVC. Textilinsamling är ett exempel på möjligheter att bidra till såväl materialåtervinning som återanvändning. I Sverige finns flertalet exempel på kretsloppsparkar, eller motsvarande som visar på denna utveckling. Det kan exempelvis avse möbler, prydnadssaker, hushållsprylar och fritidsartiklar. I en del kommuner har också särskilda platser för återbruk av byggnadsmaterial etc. skapats.

Hushållsavfall till deponering inom GGVV uppgår till 14,5 kg/person*år (Sverige 7,5), vilket är nästan 100 % sämre.

Sammanfattningsvis kan följande slutsatser dras för GGVV gällande grovavfall/ÅVC;

- 71 % är nöjda med hur enkelt det är att lämna grovavfall (Sverige 64 %)
- 210 kg grovavfall/person*år lämnas till återvinningscentralerna, ÅVC (Sverige 209). Variationen är dock stor från 135 kg i Värnamo till 268 kg i Vaggeryd). Det är främst trädgårdsavfall (42), trä (62) och brännbart (53) som lämnas.
- Öppettider kväll (efter 16) och helg vid största ÅVC uppgick till 7,9 tim./vecka i snitt (Sverige 12)
- 90 % är sammanfattningsvis nöjda efter ett besök vid ÅVC (Sverige 85)
- 74 % är nöjda med närhet till ÅVC (Sverige 69)
- 73 % är nöjda med öppettider ÅVC (Sverige 72 %)
- 84 % är nöjda med framkomlighet ÅVC (Sverige 80)
- 84 % är nöjda med information och skyltning vid ÅVC (Sverige 83)
- 84 % är nöjda med personalens kunnighet och servicekänsla vid ÅVC (Sverige 85)

- 91 % är nöjda med hur rent och snyggt det är på ÅVC (Sverige 87)
- 81 % är nöjda med möjligheten att lämna avfall till återanvändning vid ÅVC (Sverige 79)

Slutsatser som kan dras är att det finns en hög kundnöjdhet gällande avlämning av grovavfall vid återvinningscentraler, även om möjligheter att lämna till återanvändning är bristfälligt. Även öppettider kväll/helg är lågt.

3.5.2 Övergripande mål

Standard och service på ÅVC inom GGVV samt tillgänglighet och förutsättningarna för att lämna grovavfall till återanvändning ska förbättras.

3.5.3 Mätbara mål

ID	Mätbara mål GGVV	Basår 2016	Resultat 2022
M 5.1	Hushållens nöjdhet med möjligheten att lämna grovavfall till återanvändning ska öka med minst 10 %, andel ganska eller mycket nöjda	67	74

3.5.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:15	Utveckla regional insamling och omhändertagande av textilier och liknande för återanvändning och återvinning	SÅM	2018
2017:16	Utveckla möjligheterna till att lämna grovavfall till återanvändning och materialåtervinning vid ÅVC	SÅM	2019 - 2020
2017:17	Utveckla gemensamt system för lämning och omhändertagande av trädgårdsavfall inom GGVV	SÅM	2019 - 2020
2017:18	Utred möjligheter att förbättra tillgänglighet till ÅVC, främst i de kommuner med lite öppettider kväll/helg och låg kundnöjdhet tillgänglighet (ex obemannade ÅVC)	SÅM	2020 - 2022

3.6 LATRIN, SLAM OCH FETT

3.6.1 Nulägesanalys

Slam från enskilda brunnar, latrin och fett kategoriseras normalt som hushållsavfall.

I GGVV finns ett stort antal enskilda avloppsanläggningar som ligger utanför allmän va-anläggning. Dessa töms av renhållaren eller av denne utsedd entreprenör. Normalt töms slammet vid ett avloppsreningsverk. Ca 32 % av hushållen i GGVV har en egen slambrunn (Sverige 30 %).

Latrin är mindre vanligt förekommande och minskar successivt i användning. I Värnamo är dock latrin vanligare.

3.6.2 Övergripande mål

Återanvändning av avloppsslam ska bidra till resurseffektiva kretslopp med minsta möjliga påverkan av farliga ämnen

3.6.3 Mätbara mål

Anges ej under planperioden.

3.6.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:19	Öka incitament att ersätta latrin med annan hantering	SÅM	2018
2017:20	Utveckla regional insamling och återvinning av fett/matolja från hushåll	SÅM	2019
2017:21	Utveckla regionalt samarbete för omhändertagande av avloppsslam från såväl enskilda avloppsanläggningar och reningsverk	SÅM Respektive VA huvudman GGVV	2020

3.7 NEDLAGDA DEPONIER

3.7.1 Nulägesanalys

Kommunerna inom GGVV är i slutfasen gällande MIFO fas 1 för nedlagda deponier och arbetet är påbörjat i några fall gällande MIFO fas 2.

MIFO är en förkortning för Metodik för Inventering av Förorenade Område. Metodiken är framtagen av Naturvårdsveket. MIFO fas 1 är en inledande studie som bygger på faktainsamling och som resulterar i en riskklassning. Riskklassningen ligger till grund för hur angeläget det är att gå vidare med fältundersökningar på ett misstänkt förorenat område. MIFO fas 2 omfattar en översiktlig miljöteknisk undersökning och ger en ny riskklassning.

Övergripande mål

Prioriterade nedlagda deponier ska vara undersökta och riskklassificerade

3.7.2 Mätbara mål

ID	Mätbara delmål GGVV	Basår 2016	Resultat 2022
M 7.1	Minst 1 undersökning MIFO fas 2 gällande nedlagda deponier ska genomföras per år och kommun		20 (5 per kommun)

3.7.3 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:22	Genomföra 1 undersökning MIFO fas 2 per år och kommun.	KS	2018 - 2022

3.8 NEDSKRÄPNING

3.8.1 Nulägesanalys

Med nedskräpning menas att slänga eller lämna föremål av olika slag på marken. Innefattar även skräp som slängts i vatten och spolat upp på land.

Hushållens omdömen om avfallshantering mättes 2016 via kundundersökningar i samtliga kommuner i GGVV.

TABELL 3. KUNDUNDERSÖKNING 2016 ANDEL SOM SVARAT GANSKA ELLER MYCKET PÅ EN FEM GRADIG SKALA), %	NEDSKRÄPNING ÄR ETT PROBLEM I MIN KOMMUN	NEDSKRÄPNING HAR ÖKAT I MIN KOMMUN	BEHOV ÖKADE INSATSER MOT NEDSKRÄPNING
GISLAVED	30	36	25
GNOSJÖ	-	-	-
VAGGERYD	36	38	27
VÄRNAMO	33	34	23
GGVV	33	36	25
SVERIGE	33	38	26

3.8.2 Övergripande mål

Nedskräpning ska minska

3.8.3 Mätbara mål

ID	Mätbara mål GGVV	Basår 2016	Resultat 2019	Resultat 2026
M 8.1	Hushållens omdömen om att nedskräpning är ett problem ska minska (andel som svarar i viss eller hög grad)	33	<33	<33

3.8.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder	Ansvar	Tid
2017:23	Bilda ett nätverk inom GGVV för att hantera behovet av insatser; <ul style="list-style-type: none"> - Initiera föreningsamverkan - Samordna kommunens enheter - Tydliggöra ansvar för förebyggande, åtgärdsinsatser och ekonomi - Samordna insatser	Avfallsplanegrupp	2021
2017:24	Ansluta sig till Håll Sverige Rent och Städa Sverige	Avfallsplanegrupp	2018

UTKAST

3.9 VERKSAMHETSAVFALL

3.9.1 Nulägesanalys

Bygg- och rivningsavfall är ett prioriterat område i den nationella avfallsplanen och i det avfallsförebyggande programmet. Bland annat lyfts behovet av bättre tillsyn över hanteringen för att förebygga uppkomsten av avfall fram.

Inom byggsektorn skapas årligen ca en tredjedel av allt avfall som uppkommer inom Sverige (om man inte räknar med gruvavfallet) och en fjärdedel av allt det farliga avfallet.

Naturvårdsverkets mål är att minska mängderna och minska farligheten i det bygg- och rivningsavfall som uppstår.

Förberedelse för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning (exklusive energiåtervinning) av icke farligt bygg- och rivningsavfall ska enligt EU:s avfallsdirektiv öka till minst 70 viktprocent före år 2020.

Vanliga problem inom byggsektorn är;

- Idag finns en ambition att bygga billigt, vilket kan vara försvårande för att ställa ökade krav, främst kopplat till mindre entreprenörer.
- Mycket avfall slängs på byggarbetsplatser
- Kontrollen på hantering av farligt avfall är ofta bristfällig

Tänkbara områden att utveckla är;

- Det är viktigt att ställa krav vid upphandlingar av entreprenörer om avfallshantering, såväl avseende minimering och sortering av avfall samt användning av miljövänliga material
- Det bör påvisas att det är klart lönsamt att sortera och minimera avfall – goda exempel. Uppkomna material ska så långt möjligt återvinnas och återanvändas, ex gips, planglas mm.
- Krav på dokumentation av farligt avfall är viktigt – kan ingå i tillsynsplan. Ofta avviker den mängd farligt avfall som verkligen lämnats med det som angetts i anmälan.
- Mallar för rivningsanmälan

3.9.2 Övergripande mål

Verksamheter ska i ökad utsträckning minska avfallsmängder, öka återanvändning och återvinning, använda miljövänliga material och omhänderta farligt avfall på rätt sätt

3.9.3 Mätbara mål

Anges ej under planperioden.

3.9.4 Åtgärder

Åtgärdsnummer	Åtgärder samordnat i GGVV	Ansvar	Tid
2017:25	Undersöka hur arbetet med att förbättra avfallshanteringen i verksamheter fungerar i regionen och nationellt, identifiera goda exempel och initiera förbättringsarbete.	Avfallsplangruppen	2020

UTKAST

4 BEHOVET AV ÄNDRING AV FRAMTIDA INFRASTRUKTUR FÖR AVFALLSHANTERING

Infrastrukturen för kommunal avfallshantering bygger till stor del på verksamheternas och hushållens källsorteringssystem som innebär att avfall och material sorteras i olika fraktioner i enlighet med kommunens renhållningsordning. Det källsorterade avfallet/materialet insamlas och transporteras till olika typer av behandlingsanläggningar.

Många av kommunerna har utvecklat insamlingssystem för textilier, ofta i anslutning till kommunens ÅVC.

Hushåll kan även lämna grovavfall vid ÅVC som det finns minst en av i varje kommun, se kapitel 3.5.

Privata aktörer har egna anläggningar för bearbetning av avfall/material.

De framtida regionala behoven bedöms främst vara följande;

- Insamlingssystemet för förpackningar och returpapper ska utvecklas i syfte att underlätta källsortering och avlämnande av material till återvinning
- Utveckla återbruksverksamhet vid ÅVC, se kapitel 3.5.

5 UPPFÖLJNING

Ändringar i åtgärder hanteras årligen i seminarium, normalt under maj-juni månad. Kan vara temabaserat, med en årlig kampanj under hösten/europeiska avfallsveckan.

Under planperioden föreslås en avfallsplanegrupp bildas med ansvar för avfallsplanernas uppföljning.

Avfallsplanegruppen föreslås enligt följande;

- Sammankallade: Tjänsteman SÅM. Utses av SÅM.
- Från kommunerna ingår tjänstemän från berörda förvaltningar eller bolag. Respektive kommun utser representanter samt en sammankallande per kommun.
- Målen och indikatorerna ska dokumenteras och kommuniceras årligen.
- Åtgärderna ska utvärderas och, vid behov, revideras årligen.

SÅM:s direktion föreslås utgöra referensgrupp för avfallsplanen under planperioden med ansvar att upprätthålla medlemskommunernas erforderliga politiska hantering. Direktionen har också mandat att besluta om revidering av åtgärder inom ramen för förbundsordningens ramar.

6 STYRMEDEL

Styrmedel är offentliga sektorns verktyg för att genomföra åtgärder. Styrmedel kan delas upp i administrativa, ekonomiska och informativa styrmedel.

För denna avfallsplan avses främst följande styrmedel tillämpas;

- Information och kommunikation

För remiss och utställning samt arbete under planperiod kommer en kommunikationsportal att användas i syfte att informera och kommunicera mål och åtgärder och dess uppföljning. Via portalen avses även kommunikationsinsatser under planperioden hanteras.

SÅM kommer att framta en kommunikationsplan för hela planperioden med årlig uppdatering.

- Avfallsföreskrifter

Föreskrifter för avfallshantering ska samordnas inom GGVV kommunerna och stödja avfallsplanen inriktning. Föreskrifterna avses beslutas samtidigt som avfallsplanen.

- Utformningen av avfallsavgiften

Taxekonstruktionen för avfall ska samordnas inom GGVV kommunerna och utarbetas och stödja såväl föreskrifter som avfallsplan.

- Tillsyn

Tillsyn kan stödja genomförande av avfallsplanen, exempelvis gällande återanvändning, källsortering och omhändertagande av avfall i företag. Under planperioden bör avfallsplanegrupp initiera samråd med kommunernas tillsyn, och vid behov även länsstyrelsen.

- Fysisk planering

Kommunernas översiktsplaner och övriga fysiska planer är instrument som bör involvera behovet av infrastruktur för avfallshantering samt utrymmen och system för att möjliggöra förebyggande av avfall, återanvändning och materialåtervinning. Under planperioden bör avfallsplanegrupp initiera samråd med kommunernas planeringsenheter och även företrädare för kommunernas bostadsföretag och kommunala fastigheter.

- Upphandling

Upphandling bör beakta avfallshierarkin. Under planperioden bör avfallsplanegrupp initiera samråd med upphandlingsenheterna inom GGVV.

Bilaga 1. Indikatorer

Basår 2016	Indikatorer som följs	Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo	GGVV	Sverige
<i>Uppkomst, förebyggande och återanvändning (kapitel 3.1)</i>							
I 1.1	Mängden hushållsavfall exkl. slam, kg/person	498	487	544	456	496	515
I 1.2	Mängden mat- och restavfall (kg/person)	210	196	171	251	207	212
I 1.3	Mängd textilier till återanvändning, kg/person	-	-	-	-	-	1,4
I 1.4	Hushållens villighet att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängder, andel som svarar ganska eller väldigt mycket på 5 gradig skala	50	35	52	52	47	46
I 1.5	Hushållens vilja att styra sin konsumtion mot ökad återanvändning, andel som svarar ganska eller väldigt mycket på 5 gradig skala	47	43	54	54	50	48
I 1.6	Hushållens vilja att undvika slänga mat (matsvinn), andel som instämmer till stor del eller helt	73	-	78	76	76	74
I 1.7	Hushållens vilja att minimera pappersanvändning i hushållet, andel som instämmer till stor del eller helt	22	-	27	25	25	30
I 1.8	Hushållens vilja att undvika använda nya plastpåsar för matvaror i livsmedelsaffärer, andel som instämmer till stor del eller helt	42	-	38	39	40	46
<i>Källsortering och materialåtervinning (kapitel 3.2)</i>							
I 2.1	Mängd hushållsavfall insamlat ämnat för materialåtervinning, kg/person	103	113	116	89	105	137

Basår 2016	Indikatorer som följs	Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo	GGVV	Sverige
I 2.2	Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning, exkl. biologisk behandling	21	23	21	19,4	21,1	26
I 2.3	Mängd insamlade förpackningar och returpapper, kg/person	46	44	69	46	51	70
I 2.4	Mängd förpacknings- och tidningsmaterial i restavfall, kg/hushåll*år, villa/lägenhet	-	-	-	-	-	2,3 2,1
I 2.5	Mängd matavfall i restavfall, kg/hushåll*vecka, villa/lägenhet	-	-	-	-	-	-
I 2.6	Matavfallets renhet, % villa/lägenhet	-	-	-	-	-	-
I 2.7	Hushållens nöjdhet med information om källsortering, andel ganska eller mycket nöjda	78%	74%	71%	53%	69%	74%
I 2.8	Hushållens nöjdhet hur enkelt det är att lämna förpackningar och returpapper till materialåtervinning, andel ganska eller mycket nöjda	84%	83%	87%	75%	82%	78%
I 2.9	Hushållens nöjdhet hur enkelt det är att lämna förpackningar och returpapper via fastighetsnära insamling, andel ganska eller mycket nöjda	-	-	-	-	-	78%
I 2.10	Hushållens sortering av pappersförpackningar, andel som anger väldigt mycket	76%	-	91%	78%	82%	86%
I 2.11	Hushållens sortering av plastförpackningar, andel som anger väldigt mycket	75%	-	80%	74%	76%	81%
I 2.12	Hushållens sortering av metallförpackningar, andel som anger väldigt mycket	84%	-	86%	85%	85%	88%

Basår 2016	Indikatorer som följs	Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo	GGVV	Sverige
<i>Omhändertagande av matavfall (kapitel 3.3)</i>							
I 3.1	Andel matavfall som omhändertas så att energi och växtnäringen tillvaratas, %	0	0	0	0	0	18,2
I 3.2	Hushållens förtroende för att insamlat avfall behandlas och återvinns på ett riktigt sätt, andel ganska eller mycket nöjda	73%	79%	83%	75%	78%	76%
I 3.3	Andel fossilfria drivmedel, %	-	-	-	-	-	46%
<i>Farligt avfall och el- och elektronikavfall (kapitel 3.4)</i>							
I 4.1	Mängden insamlat farligt avfall, kg/person	8,2	12,7	11,1	8,2	10,1	8,8
I 4.2	Mängd insamlat elavfall, kg/person	16,7	12,9	15,3	14,0	14,8	14,6
I 4.3	Hushållens nöjdhet med tillgänglighet för insamling av farligt avfall, andel ganska eller mycket nöjda	74%	67%	74%	69%	71%	71%
I 4.4	Hushållens nöjdhet med information om källsortering farligt avfall, andel ganska eller mycket nöjda	75%	59%	76%	65%	69%	74%
I 4.5	Mängd farligt avfall i restavfall en- och tvåfamiljshus, kg/hushåll*vecka	Mäts 2018					
I 4.6	Mängd elavfall i restavfall en- och tvåfamiljshus, kg/hushåll*vecka	Mäts 2018					

Basår 2016	Indikatorer som följs	Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo	GGVV	Sverige
I 4.7	Mängd farligt avfall i restavfall flerfamiljshus, kg/hushåll*vecka	Mäts 2018					
I 4.8	Mängd el avfall i restavfall flerfamiljshus, kg/hushåll*vecka	Mäts 2018					
<i>Grovavfall/ÅVC (kapitel 3.5)</i>							
I 5.1	Hushållens nöjdhet med hur enkelt det är att lämna grovavfall, andel ganska eller mycket nöjda	75%	68%	70%	71%	71%	64%
I 5.2	Hushållens sammanfattande omdöme besök ÅVC, andel ganska eller mycket nöjda	89%	89%	93%	90%	90%	85%
I 5.3	Hushållens nöjdhet öppettider ÅVC, andel ganska eller mycket nöjda	75%	68%	75%	74%	73%	72%
I 5.4	Hushållens nöjdhet med möjligheten att lämna grovavfall till återanvändning, %	43%	-	89%	69%	67%	70%
I 5.5	Hushållsavfall till deponering, kg/person	22	8,8	10,7	16,3	14,5	7,5
<i>Latrin, slam och fett (kapitel 3.6)</i>							
I 6.1	Antal latrintömningar						
<i>Nedlagda deponier (kapitel 3.7)</i>							
I 7.1	Andel prioriterade nedlagda deponier som är undersökta och riskklassificerade enligt MIFO fas 2						

Basår 2016	Indikatorer som följs	Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo	GGVV	Sverige
<i>Nedskräpning (kapitel 3.8)</i>							
I 8.1	Hushållens omdömen om att nedskräpning är ett problem ska minska, (andel som svarar i viss eller hög grad)	33	30	-	36	33	33
I 8.2	Hushållens omdömen om att nedskräpning har ökat i min kommun, andel som anger att den har ökat	36	36	-	38	34	38
I 8.3	Hushållens omdömen om att min kommun skulle behöva sätta in ökade åtgärder för att minska nedskräpning, andel som svarat JA	25	25	-	27	23	26

Bilaga 2. Sammanställning åtgärder

ÖVERGRIPANDE MÅL	ÅTGÄRDER	År					ANSVAR
		2018	2019	2020	2021	2022	
1	2017:1 Utveckla kommunikationskanaler	■					SÅM
1	2017:2 Utveckla nätverksarbete inom GGVV	■					Avfallsplanegruppen
1	2017: 3 Utveckla gemensam kommunal policy avseende resurshantering inom kommunala koncerner			■			Avfallsplanegruppen
1	2017:4 Införa avfallshierarkin i kommunernas strategiska dokument och verksamhetsplaner	■					KS
1	2017:5 Utveckla upphandlingsmallar som beaktar hållbar konsumtion och avfallshierarkin med rutiner för användning	■					Upphandlingsgrupp GGVV
1	2017:6 Utveckla förutsättningar att förbättra möjligheter till avfallsförebyggande återanvändning och sortering i hyresområden	■					Avfallsplanegruppen
2	2017:7 Utveckla bättre service för insamling av förpacknings- och tidningsmaterial	■					SÅM
2	2017:8 Aktivt verka för regionala lösningar för insamling, transport och avsättning av förpackningar och returpapper	■					SÅM
2	2017:9 Genomföra branchanpassade plockanalyser och ta fram rutiner för fortsatta analyser	■					

ÖVERGRIPANDE MÅL	ÅTGÄRDER	År					ANSVAR
		2018	2019	2020	2021	2022	
2	2017:10 Utveckla information och kommunikation samt återkoppling till hushållen om vikten och nyttan av källsortering	■					SÅM
2	2017:11 Ta fram handlingsplan i syfte att förbättra källsortering i kommunala verksamheter samt flerfamiljshus			■			SÅM
3	2017:12 Säkerställ fossilfria drivmedel för all insamling av mat- och restavfall	■					SÅM
3	2017:13 Aktivt verka för regionala lösningar för insamling, transport och behandling av matavfall	■					SÅM
4	2017:14 Förbättra möjligheter att lämna farligt avfall och el- och elektronikavfall	■					SÅM
5	2017:15 Utveckla regional insamling och omhändertagande av textilier inom GGVV	■					SÅM
5	2017:16 Utveckla möjligheter till att lämna grovavfall till återanvändning och materialåtervinning vid ÅVC		■				SÅM
5	2017:17 Utveckla gemensamt system för lämning och omhändertagande av trädgårdsavfall inom GGVV		■				SÅM
5	2017:18 Utred möjligheter att förbättra tillgänglighet till ÅVC			■			SÅM

ÖVERGRIPANDE MÅL	ÅTGÄRDER	År					ANSVAR
		2018	2019	2020	2021	2022	
6	2017:19 Öka incitament att ersätta latrin med annan hantering	■					SÅM
6	2017:20 Utveckla regional insamling och återanvändning av gett/matolja för hushåll		■				SÅM
6	2017:21 Utveckla regionalt samarbete för omhändertagande av avloppsslam			■			SÅM (respektive VA-huvudman GGVV)
7	2017:22 Genomföra en undersökning MIFO fas 2 per år och kommun	■					KS
8	2017:23 Bilda ett nätverk inom GGVV för att hantera behovet av insatser (nedskräpning)				■		Avfallsplanegruppen
8	2017:24 Ansluta sig till Håll Sverige Rent och Städa Sverige	■					Avfallsplanegruppen
9	2017:25 Undersöka hur arbetet med att förbättra avfallshanteringen i verksamheten fungerar i regionen, identifiera goda exempel och initiera förbättringsarbete			■			Avfallsplanegruppen